

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 96/15
Luksemburg, 9 września 2015 r.

Wyrok w sprawie C-160/14
João Filipe Ferreira da Silva e Brito i in. / Estado português

Państwo portugalskie będzie musiało wypłacić odszkodowania pracownikom Air Atlantis, dawnej spółki zależnej TAP

Portugalski sąd najwyższy był zobowiązany wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w odniesieniu do wykładni pojęcia „przejęcia zakładu”

Dyrektywa Unii¹ stanowi, że przez „przejęcie” należy rozumieć cesję jednostki gospodarczej, która zachowuje swoją tożsamość, celem dalszego prowadzenia działalności gospodarczej, bez względu na to, czy jest to działalność podstawowa czy pomocnicza. Dyrektywa ma zastosowanie do każdego przypadku przejęcia przedsiębiorstwa czy zakładu lub części przedsiębiorstwa czy zakładu, przez innego pracodawcę w wyniku prawnego przeniesienia własności lub łączenia. Dyrektywa stanowi, że prawa i obowiązki zbywającego wynikające z umowy o pracę lub stosunku pracy istniejącego w momencie przejęcia przechodzą, w wyniku tego przejęcia, na przejmującego.

W lutym 1993 r. spółka Air Atlantis SA („AIA”), utworzona w 1985 r. i działająca w sektorze lotów czarterowych, została rozwiązana. W ramach tego João Filipe Ferreira da Silva e Brito oraz 96 innych osób otrzymało wypowiedzenia umów o pracę w ramach procedury zwolnień grupowych. Od maja 1993 r. spółka TAP, będąca głównym akcjonariuszem AIA, rozpoczęła wykonywanie części lotów zakontraktowanych wcześniej przez AIA na okres od 1 maja do 31 października 1993 r. TAP wykonał również określoną ilość lotów czarterowych, których dotychczas nie obsługiwał, jako że były to trasy obsługiwane tradycyjnie przez AIA. W tym celu TAP używał części wyposażenia, które AIA wykorzystywała w swojej działalności, między innymi cztery samoloty. TAP przejął również obowiązek zapłaty opłat leasingowych z tytułu leasingu tych samolotów oraz zaczął korzystać z wyposażenia biurowego AIA w Lizbonie i w Faro (Portugalia), a także z innych składników majątku tej spółki. Ponadto TAP zatrudnił niektórych byłych pracowników AIA.

J. Ferreira da Silva e Brito oraz 96 innych pracowników zaskarżyło do Tribunal do Trabalho de Lisboa (sądu pracy w Lizbonie, Portugalia) rozwiązanie z nimi stosunków pracy w ramach zwolnień grupowych. Zażądali przywrócenia ich do pracy w TAP oraz zapłaty wynagrodzeń. Tribunal do trabalho de Lisboa stwierdził, że miało miejsce przejęcie zakładu i zarządził przywrócenie do pracy pracowników w ramach odpowiednich grup zaszeregowania oraz zasądził zapłatę odszkodowania. Orzekając w apelacji, Tribunal da Relação de Lisboa (sąd apelacyjny w Lizbonie) uchylił wyrok wydany w pierwszej instancji. Pracownicy wnieśli wówczas skargę kasacyjną do Supremo Tribunal de Justiça (portugalskiego sądu najwyższego), który wyrokiem z 2009 r. orzekł, że zwolnienia grupowe były zgodne z prawem. Sąd ten stwierdził, że nie wystarczy, by działalność gospodarcza była „po prostu kontynuowana”, aby można było stwierdzić przejęcie zakładu, ale konieczne jest też zachowanie tożsamości zakładu. Niektórzy pracownicy zwrócili się do Supremo Tribunal de Justiça o wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, lecz portugalski sąd najwyższy stwierdził, że nie istniała żadna istotna wątpliwość w wykładni prawa Unii, która nakazywałaby wystąpić z pytaniem prejudycjalnym.

¹ Dyrektywa Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowników w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz.U. L 82, s. 16).

W tej sytuacji pracownicy wystąpili do Varas Cíveis de Lisboa (sądu pierwszej instancji w Lizbonie) z powództwem z tytułu pozaumownej odpowiedzialności cywilnej przeciwko państwu portugalskiemu, żądając zasądzenia od niego zapłaty odszkodowania za niektóre wyrządzone szkody majątkowe. W uzasadnieniu powództwa podnieśli, że wyrok wydany przez Supremo Tribunal de Justiça jest w oczywisty sposób sprzeczny z prawem, ponieważ (i) zawiera błędną wykładnię pojęcia „przejęcie zakładu” w rozumieniu dyrektywy (ii) Supremo Tribunal de Justiça naruszył swój obowiązek wystąpienia do Trybunału z pytaniami dotyczącymi wykładni prawa Unii. Varas Cíveis de Lisboa zwrócił się do Trybunału z pytaniami (i) czy zawarte w dyrektywie pojęcie „przejęcia zakładu” obejmuje sytuację, w której znajdują się pracownicy AIA, (ii) czy Supremo Tribunal de Justiça był zobowiązany wystąpić do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym w przedmiocie wykładni tego pojęcia oraz (iii) czy prawo portugalskie stoi w sprzeczności z prawem Unii w związku z tym, że jako warunku wstępnego do żądania odszkodowania od państwa wymaga uchylecia orzeczenia, które spowodowało szkodę.

Dzisiejszym wyrokiem **Trybunał stwierdził, że zawarte w dyrektywie pojęcie „przejęcia zakładu” obejmuje rozpatrywaną sytuację.**

Trybunał przypominał, że w sytuacji, która dotyczy sektora transportu lotniczego, **przejęcie wyposażenia trzeba uznać za istotny element do oceny istnienia „przejęcia zakładu” w rozumieniu dyrektywy. Podkreślił ponadto, że TAP wstąpił w prawa AIA, stając się stroną umów leasingu samolotów i faktycznie z nich korzystał, o czym świadczy przejęcie elementów wyposażenia niezbędnych do kontynuowania działalności poprzednio wykonywanej przez AIA.** Trybunał zauważył również, że przejęta została określona ilość innego wyposażenia. Dodał też, że **istotnym elementem do stwierdzenia zachowania tożsamości przejmowanego podmiotu jest funkcjonalna więź współzależności i komplementarności między przejmowanymi czynnikami produkcji.** Zachowanie takiej więzi funkcjonalnej pozwala bowiem przejmującemu na wykorzystywanie ich, nawet jeśli po dokonaniu przejęcia, są one włączone w ramy nowej, odmiennej struktury organizacyjnej w celu prowadzenia identycznej lub analogicznej działalności gospodarczej.

Trybunał stwierdził również, że w celu wyeliminowania ryzyka błędnej wykładni prawa Unii Supremo Tribunal de Justiça był zobowiązany wystąpić z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącym wykładni pojęcia „przejęcia zakładu” w rozumieniu dyrektywy. Trybunał stwierdził bowiem że (i) mamy do czynienia z sądem, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu w prawie krajowym i (ii) w sprawie wydane zostały rozbieżne orzeczenia dotyczące wykładni tego pojęcia przez niższe instancje sądowe, a także istnieją powtarzające się trudności w jego interpretacji w różnych państwach członkowskich.

Trybunał stwierdził wreszcie, że **prawo Unii stoi na przeszkodzie prawu krajowemu, które tak jak prawo portugalskie jako warunku wstępnego do stwierdzenia odpowiedzialności państwa wymaga uchylecia orzeczenia, które wyrządziło szkodę, podczas gdy takie uchylene jest w praktyce wykluczone.** Trybunał podkreślił, że taka norma prawa krajowego może nadmiernie utrudniać uzyskanie naprawienia szkody spowodowanej naruszeniem prawa Unii, ponieważ sytuacje, w których orzeczenia Supremo Tribunal de Justiça mogą podlegać rewizji są bardzo ograniczone.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez [„Europe by Satellite”](#) ☎ (+32) 22964106